

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

IDA HARTIKKA

Lapselle säästäminen ja sijoittaminen

LIIKETALouden KOULUTUSOHJELMA

2021

Tekijä(t) Hartikka, Ida	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä 5/2021
	Sivumäärä 40	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Lapselle säästäminen ja sijoittaminen		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyön aiheena on lapselle säästäminen ja sijoittaminen. Työn kohderyhmänä on lapsen vanhemmat ja muut mahdolliset lapselle säästäjät ja lapsen puolesta sijoittajat. Työn tarkoituksena oli tutkia, mitä tulee ottaa huomioon lapselle säästämisessä ja sijoittamisessa erityisesti edunvalvonnan ja verotuksen näkökulmasta.</p> <p>Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen ja siinä vertailtiin eri sijoittamismuotoja. Työssä selvitettiin, miten lapsen omaisuutta tulee hallita ja miten sitä valvotaan. Alaikäisen pankkiasioinnin vaatimukset sekä edunvalvojan ja holhousviranomaisen oikeudet ja velvollisuudet käytiin läpi. Lapsen verotuksesta nostettiin esiin lahja- ja perintöverotus sekä pääomatulojen verotus.</p> <p>Eri sijoitusmuotoja vertailtiin lapselle sopivuuden mukaan. Työssä vertailtaviksi sijoitusinstrumenteiksi valikoitui osakkeet, rahastot, asuntosijoittaminen ja vakuutussäästäminen. Työssä otettiin huomioon myös vaihtoehto itselle säästämisestä lapselle säästämisen sijaan.</p> <p>Johtopäätöksenä todettiin, että lapsen omaisuuden hoito on edunvalvojan vastuulla ja tarvittaessa sitä valvoo holhousviranomainen. Lapsi on itsenäinen verovelvollinen ja häntä verotetaan samojen sääntöjen mukaan kuin aikuistakin. Lapselle sopivinta sijoitusinstrumenttia ei pysty yksiselitteisesti valitsemaan, sillä niin lasten kuin heidän puolestaan säästävienkin tilanteet eroavat toisistaan esimerkiksi riskinsietokyvyn ja sijoituskokemuksen johdosta.</p>		
Asiasanat Edunvalvonta, pääomasijoittaminen, säästäminen, verotus		

Author(s) Hartikka, Ida	Type of Publication Bachelor's thesis	Date 5/2021
	Number of pages 40	Language of publication: Finnish
Title of publication Saving and investing for a child		
Degree programme Business Administration		
Abstract <p>The topic of this thesis is saving and investing for a child. The target group of the work is child's parents and other potential savers and investors on behalf of the child. The purpose of the work was to study what should consider in saving and investing for a child, especially from the point of view of guardianship and taxation.</p> <p>The thesis is qualitative and compared different investment methods. The work investigated how child 's property should be managed and how it is supervised. The requirements for child's banking and the rights and obligations of the guardian and guardianship authority were reviewed. Among the taxation of the child, the taxation of gifts and inheritance and the taxation of capital income were raised.</p> <p>Different forms of investing were compared according to the suitability for a child. Equities, funds, housing investments and insurance investments were selected as comparable investment instruments in the work. The work also considered the option of saving for yourself instead of saving for the child.</p> <p>In conclusion, it was stated that the care of the child's property is the responsibility of custodians and, if necessary, it is supervised by the guardianship authority. The child is an independent taxpayer and is taxed according to the same rules as adults. It is not possible to choose the most suitable investment instrument for a child, because the situations of both children and those who save for them differ due to, for example, risk tolerance and investment experience.</p>		
Key words Guardianship, investment, saving, taxation		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
1.1	Opinnäytetyön tausta	5
1.2	Opinnäytetyöongelma	5
1.3	Teoreettinen viitekehys	6
1.4	Käytettävät menetelmät	7
2	LAPSELLE SÄÄSTÄMINEN JA SIJOITTAMINEN	8
2.1	Säästäminen	8
2.2	Sijoittaminen	10
2.3	Lapsi pankin asiakkaana	12
2.4	Lapselle säästämisen yleisyys.....	13
3	ALAIKÄISEN EDUNVALVONTA	14
3.1	Edunvalvoja ja holhousviranomainen.....	14
3.2	Lupaa edellyttävät toimenpiteet.....	15
4	VEROTUS.....	18
4.1	Lapsen verovelvollisuus.....	18
4.2	Lahja- ja perintöverotus	19
4.3	Pääomatulojen verotus	21
4.4	Verosuunnittelu.....	22
5	VAIHTOEHTOJA LAPSELLE SÄÄSTÄMISEEN.....	22
5.1	Sijoitusstrategian valinta.....	22
5.2	Osakkeet.....	23
5.2.1	Osakesäästötili.....	26
5.3	Rahastot.....	26
5.4	Asuntosijoittaminen	28
5.4.1	Asunnon ostamisen vaihtoehdot.....	29
5.4.2	Varainsiirtovero	30
5.5	Vakuutussäästäminen.....	31
5.6	Perintö tai lahjoitus	33
5.7	Johtopäätökset.....	34
6	YHTEENVETO	35
	LÄHTEET.....	39

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön tausta

Tämä opinnäytetyö liittyy rahoituksen aihealueeseen ja kertoo lapsen tulevaisuuden taloudellisesta turvaamisesta. Työssä pohditaan lapselle säästämistä sekä sen erityispiirteitä verrattuna itselle säästämiseen. Aihe valikoitui omasta arjesta kahden pienen lapsen äitinä. Tulevaan varautuminen ja lasten tulevaisuuden taloudellinen turvaaminen on tärkeää ja mitä aikaisemmin aloittaa, sitä paremmin ehtii kasvattaa pääomaa.

Tässä opinnäytetyössä käydään läpi, miten lapselle säästämässä pääsee alkuun sekä miten verotus otetaan huomioon lapselle säästämässä ja miten lapsen omaisuutta voidaan käyttää ja hallita. Opinnäytetyön tarkoitus on olla tietopaketti lapsiperheille ja muille lasten läheisille, jotka haluavat säästää lapsen puolesta. Eri sijoitusmuotoja verrataan niiden verotukseen ja edunvalvontaan liittyvien seikkojen näkökulmasta.

1.2 Opinnäytetyöongelma

Pankki- ja sijoitusmaailma voi olla vieras ympäristö ja jopa säästämisen aloittaminen tuntua vaikealta monille perheille. Uskon, että kaikilla ei ole tietoa, miten alaikäiselle lapselle säästäminen eroaa itselle säästämisestä, eivätkä kaikki välttämättä tule ajatelleeksi lapselle säästämisen hyötyjä. Lapsen aikuistuesssa menot kasvavat, eikä nuorella ole mahdollisuuksia tienata suuria summia opiskeluiden ohella, joten pienellekin säästölle varmasti tulee käyttöä, puhumattakaan, jos elämässä tapahtuu jotain yllättävää ja ikävää.

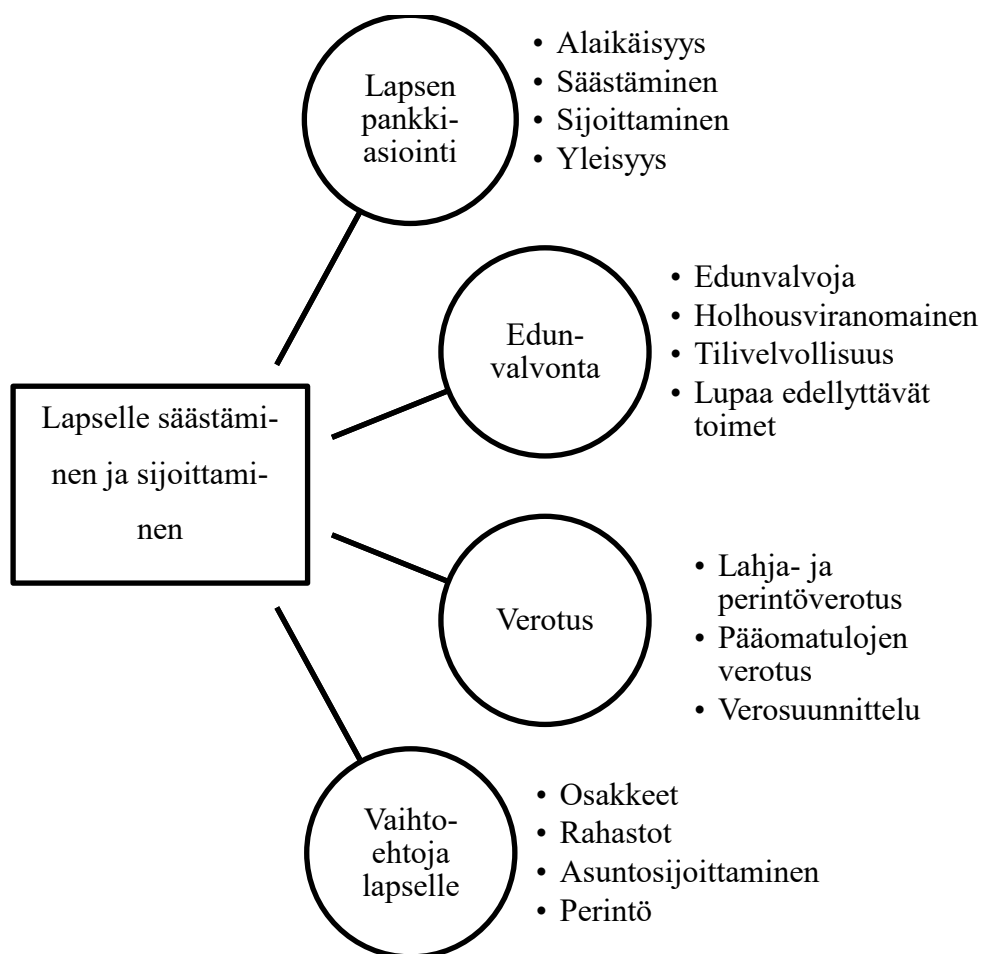
Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, mitkä ovat lapselle säästämisen erityispiirteet. Tätä työtä voi käyttää oppaana lapselle säästämisen oikeudellisten kysymysten kanssa, jotka liittyvät alaikäisen edunvalvontaan ja verotukseen. Työssä kerrotaan myös muutamista yleisistä sijoituskohteista, joilla voi aloittaa lapsen puolesta sijoittamisen.

Omalle lapselle saa tietysti antaa rahaa niin paljon kuin haluaa, mutta tulee myös muistaa, että jossain vaiheessa verottajalle tulee ilmoittaa rahoista esimerkiksi lahja- tai perintöveron näkökulmasta. Tämän lisäksi tässä opinnäytetyössä selvitetään myös, milloin tuottavista sijoituksista pitää maksaa veroa ja mitä muita erityispiirteitä lapsen verotukseen voi liittyä. Työssä siis selvitetään, onko lapsen verotus erilaista kuin aikuisen.

Kun hallitaan lapsen varoja, tulee myös muistaa, että lapsen omaisuus on nimenomaan lapsen omaisuutta eikä vanhempien. Vanhemmat eivät saa käyttää lapsen varoja miten vain, vaikka lapsen huoltajia ovatkin. Miten lapsen rahoja sitten saa käyttää ja mikä taho sitä valvoo?

1.3 Teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu säästämisen ja sijoittamisen perusteista, sekä lapselle säästämisen erityispiirteistä, kuten lapsen edun toteutumisesta ja alaikäisen verotuksesta. Selvitetään, millainen on alaikäisen lapsen omaisuuden käyttöoikeus ja kuka lapsen edun toteutumisesta on vastuussa, sekä miten sitä valvotaan. Käydään läpi edunvalvojien ja holhousviranomaisen oikeudet ja velvollisuudet. Verotuksen näkökulmasta esiin nousevia asioita ovat lahja- ja perintöverotus sekä pääomatulojen verotus, joka tulee kysymykseen, jos lapsella on tuottavia sijoituksia. Säästämisen perusteiden lisäksi keskitytään selvittämään lapsen verotuksen ja edunvalvonnan erityispiirteitä verrattuna normaaliin aikuisen itselle säästämiseen.

Kuvio 1. Teoreettinen viitekehys

1.4 Käytettävät menetelmät

Tutkimusmenetelmät jaetaan yleensä kvantitatiivisiin ja kvalitatiivisiin menetelmiin. Tässä työssä käytetään kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivista menetelmää kutsutaan myös laadulliseksi tutkimukseksi. Kun kvantitatiivinen menetelmä käyttää hyväkseen numeroita, joiden pohjalta aineistoa tutkitaan ja vertaillaan, keskittyy laadullinen menetelmä enemmän selittämään ja tulkitsemaan jotain asiaa. Kvantitatiivinen menetelmä on parhaimmillaan, kun on mahdollista saada suuri otanta aineistoa, mutta kvalitatiivinen keskittyy syvällisemmin pienempään joukkoon. (Heikkilä 2014, 15.)

Laadullinen tutkimus etenee usein empiriasta teoriaan eli käytännön ilmiötä pyritään ymmärtämään ja tulkitsemaan teorian avulla. Laadullinen tutkimus on vuorovaikutusta teorian ja aineiston välillä. Teorian ja käytännön näkökulmat saavat vuorotella tutkimusta tehdessä ja aineistoa analysoidessa. Tätä työtä lähestytään kuvailevalla tutkimusmenetelmällä, jonka tarkoituksena on kuvata ilmiötä mahdollisimman tarkasti ja todenmukaisesti. (Pitkäranta 2014, 27, 33-34.)

Empiriaosuudessa lapselle säästämisen vaihtoehtoja vertaillaan verotuksen ja edunvalvonnan näkökulmasta tuoden esiin eri omaisuuslajien ominaispiirteitä. Tarkoitus on käsitellä hieman erityyppisiä sijoituskohteita. Tutkimusongelma pyritään ratkaisemaan kokoamalla helppolukuinen opastus lapsiperheitä ja muita lapselle säästäjiä varten, verotus ja edunvalvonnan erityispiirteet huomioiden ja antaen muutamia erilaisia vaihtoehtoja sijoituskohteista. Vaihtoehtoiksi on valittu osakkeet, rahastot, asuntosijoittaminen, vakuutussäästäminen sekä säästäminen omiin nimiin ja säästöjen lahjoittaminen.

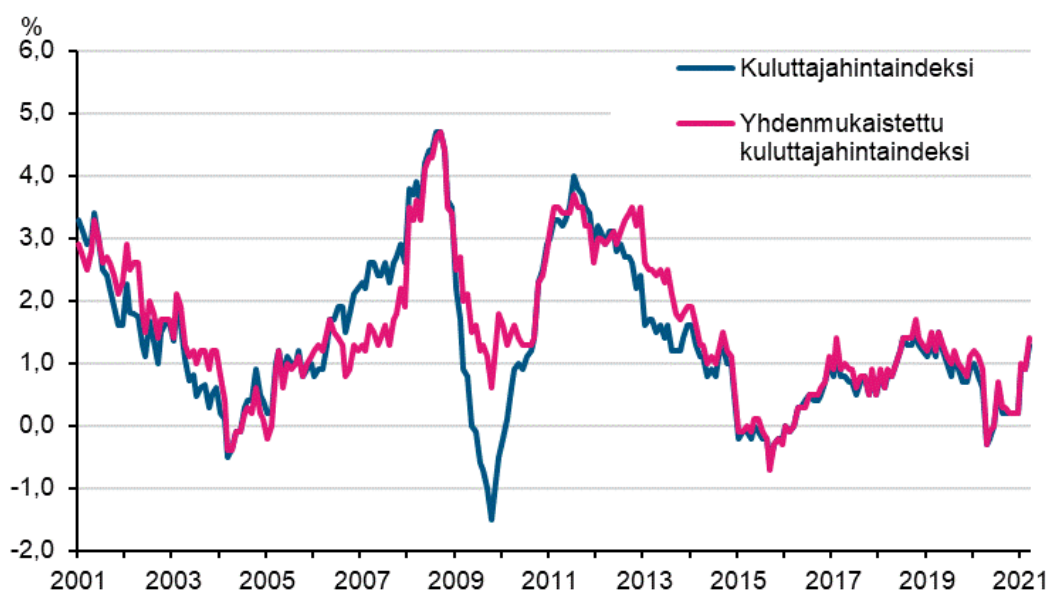
Lähteenä pyritään käyttämään mahdollisimman tuoretta, aihetta käsittelevää kirjallisuutta. Kirjallisuuden lisäksi käytetään virallisten tahojen, kuten Verohallinnon sekä Digi- ja väestötietoviraston internet-sivuja, joilta löytyy kattavasti tietoa aiheeseen liittyen. Verotuksen ja edunvalvonnan kysymyksissä ensisijainen lähde on lainoppi eli oikeusdogmatiikka.

2 LAPSELLE SÄÄSTÄMINEN JA SIOITTAMINEN

2.1 Säästäminen

Yksinkertaisimmillaan säästäminen tarkoittaa, että rahaa ei käytetä mihinkään, vaan sen annetaan olla tilillä tai käteisenä säästöissä. Näin toimien rahan arvo kuitenkin laskee ajan myötä inflaation johdosta. Inflaatio tarkoittaa, että rahan ostovoima heikkenee. Jos tänään saat ostettua kahdella eurolla jonkun hyödykkeen, onkin sen hinta kymmenen vuoden päästä suurempi ja se sama rahasi ei enää riitä hyödykkeen ostamiseen.

Inflaatiota kuvataan kuluttajahintaindeksin muutoksen avulla. Maaliskuussa 2021 inflaatio oli n. 1,3 %. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi on EU:n laskentamenetelmien mukaan laskettu indeksi, joka on suppeampi, koska sen laskennassa ei oteta huomioon esimerkiksi korkoja tai osaa omistusasumisen kuluista. Kuvasta 1. nähdään kuluttajahintaindeksien muutoksia viimeisten 20 vuoden aikana. (Tilastokeskuksen www-sivut 2021.)

Kuva 1. Kuluttajahintaindeksin muutos 2001 - 2021. (Tilastokeskus 2021)

Suomen pankin elokuussa 2020 julkaiseman tiedotteen mukaan suomalaisten kotitalouksien talletuskanta on yli 100 mrd. euroa ja näistä suurin osa on käyttelytileillä. Talletuskanta tarkoittaa käyttötilien lisäksi muissa talletuksissa kuten määräaikaistalletuksissa kiinni olevia varoja. Yhteensä se oli lähes kolmasosa kaikista kotitalouksien varoista. (Suomen pankin www-sivut 2021.) Suomen asukkaisiin suhteutettuna tileillä makaava rahamäärä on huomattava. Kaikilla ylimääristä ei tietenkään ole, mutta joillakin sitten sitäkin enemmän.

Käyttö- ja säästötileillä rahat ovat varmassa tallessa talletussuojan turvin. Mikäli pankki joutuu maksuvaikeuksiin tai asetetaan konkurssiin, korvataan talletettu rahasumma Rahoitusvakausviraston toimesta. Talletussuoja kattaa talletukset aina 100 000

euroon asti. Talletussuojajärjestelmä on lakisääteinen ja korvauksen maksimisumma on noussut nykyiselle tasolle vuonna 2010. Vielä vuonna 2008 summa oli 50 000 euroa ja sitä ennen vain 25 000 euroa. (Rahoitusvakausturvaston www-sivut 2021.)

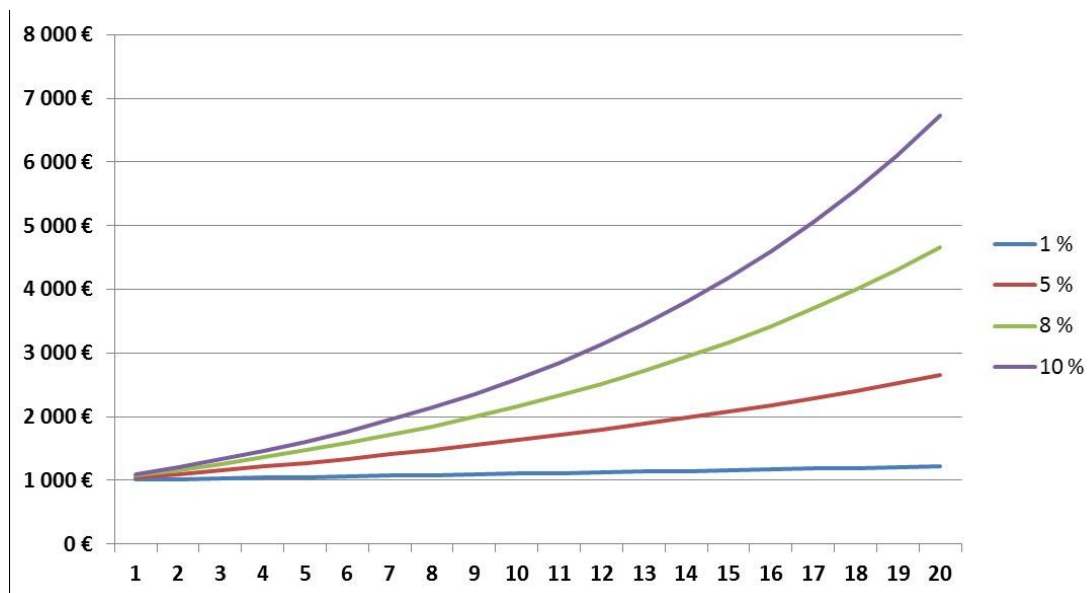
Säästäminen tilille on hyvä vaihtoehto, kun etsii helppoa ja riskitöntä tapaa kasvattaa varallisuutta. Monilla pankeilla on omia säästöohjelmia ja kannustimia erityisesti lapsille. Esimerkiksi Danske Bank tarjoaa 8-14 -vuotiaalle Mun rahat-palvelun, joka sisältää käyttötilin pankkikortilla, säästötilin, sekä mobiilisovelluksen lapsen käyttöön. Lisäksi vanhemmat pystyvät hallitsemaan lapsen tilejä verkkopankissa. (Danske Bankin www-sivut 2021.)

2.2 Sijoittaminen

Pankkitilillä rahan arvo ei korkojen ollessa olemattomalla tasolla myöskään nouse. Jos rahalle haluaa saada tuottoa, sen voi sijoittaa. Useimmiten sijoittamisella tarkoitetaan rahoitusinstrumenttien ostamista, omistamista ja myymistä. Vaihtoehtoja ja sijoitusmuotoja on useita. Tuottoa saadaan mm. korkoina, osinkoina, vuokrina tai arvonnousun muodossa. (Nordlund 2018, 154.)

Kun tuottoa kertyy, syntyy niin kutsuttu korkoa korolle-ilmiö. Tämä tarkoittaa, että sijoittamallasi pääomalle maksetaan korkoa ja vaikkot enää sijoittaisi enempää, pääoma kasvaa, kun korkoa maksetaan myöhemmin myös korolle. Näin ollen tuotto kasvaa pitkän ajan kuluessa aina vaan enemmän. (Myllyoja & Kullas 2020.)

Kuvassa 2. nähdään miten 1000 euron sijoitus kasvaa 20 vuoden aikana eri vuosituotoilla. Kasvu on huomattavampaa pidemmän ajan kuluessa.

Kuva 2. Korkoa korolle. (Pörssisäätiö 2021)

Sijoittamisessa on myös riskinsä ja aina on mahdollista, ettei valittu sijoitusmuoto tuotakaan voittoa. Jopa koko sijoittamansa summan voi menettää esimerkiksi yrityksen mennessä konkurssiin. Jokaisen tulisikin miettiä oma sijoitusstrategiansa ja päättää kuinka paljon riskiä pystyy ottamaan. Riskiä on mahdollista pienentää hajauttamalla sijoituksiaan ajallisesti tai maantieteellisesti sekä eri omaisuuslajeihin.

Sijoitusstrategian valinnassa ratkaisevia tekijöitä on sijoitettava rahasumma, sijoitusajan pituus, riskinsietokyky, tuottotavoite ja oma sijoitusosaaminen. On eri asia sijoittaa kerralla 10 000 euroa kuin 100 euroa kuukausittain. Riskin hajauttaminen ajallisesti tapahtuu kuukausisäästämisen automaattisesti, kun taas ison summan sijoittaminen kerralla voi olla järkevää hajauttaa useampaan kohteeseen. Riski on myös sitä suurempi mitä suuremman osan omasta varallisuudesta sijoitettava summa käsittää. Sijoittaessa on mietittävä, onko kyseessä lyhyen vai pitkän aikavälin sijoitus. Aika on monesti sijoittamisessa ratkaisevassa osassa tuoton kannalta, koska korkoa korolle-ilmio kasvattaa tuottoa pitkällä aikavälillä enemmän kuin lyhyellä. Oma sijoitusosa-

minen kannattaa myös ottaa huomioon sijoitusstrategian valinnassa, sillä jos ei ole aikaa tai ymmärrystä markkinoiden seuraamiseen, ei ole järkevää lähteä omatoimisesti tekemään vaikeita päätöksiä. (Kauppila, Puttonen & Repo 2020, 21.)

Jos on jo etukäteen tiedossa, että tulee tarvitsemaan tietyn summan esimerkiksi tulevaan remonttiin muutaman kuukauden päästä, ei välttämättä ole hyödyllistä ja riskinoton arvoista sijoittaa niin lyhyeksi aikaa. Vaikka lyhyelläkin sijoitusajalla pystyisi saamaan tuottoa sijoitukselle, vaatii taitoa ja perehtyneisyyttä löytää juuri oikea kohde.

2.3 Lapsi pankin asiakkaana

Lapsen eli alle 18-vuotiaan puolesta pankissa voi asioida vain hänen edunvalvojansa eli useimmiten huoltaja. Useamman huoltajan tapauksissa kaikkiin lasta koskeviin tapahtumiin tarvitaan molempien huoltajien lupa. Valtakirjalla voidaan valtuuttaa edunvalvoja toimimaan yksinkin, esimerkiksi sijoituspalveluiden suhteen. (Nousiainen & Sundberg 2013, 37-39.)

Pankilla on velvollisuus tuntea ja tunnistaa asiakkaansa. Tämä tarkoittaa, että asiakkaan henkilöllisyys on todennettava ja hänen taustansa, elämäntilanteensa sekä toimintansa on tunnettava. Henkilötietojen lisäksi pankin pitää siis saada tietää, onko asiakas esimerkiksi palkansaaja tai eläkeläinen, tai onko hän tai hänen läheisensä merkittävässä julkisessa asemassa, Esimerkiksi rahanpesulain vuoksi pankki on kiinnostunut myös asiakkaan varojen alkuperästä ja lisäksi asiakkaan pitäisi osata arvioida tulevien maksujen ja talletustensa määriä. Edunvalvojan hoitaessa alaikäisen pankkiasioita ei pankin ole tarpeen tuntea edunvalvojaa, mutta edunvalvoja on kuitenkin tunnistettava ja hänen oikeutensa edustukseen on varmistettava. (Finanssivalvonnan www-sivut 2021.)

Sijoituspalvelulain mukaan pankilla on velvollisuus tehdä asiakasluokittelu, kun on kyse sijoituspalveluiden myynnistä. Asiakkaat luokitellaan ammattimaisiksi tai ei-ammattimaisiksi sijoittajiksi (Sijoituspalvelulaki 747/2012, 1 luku, 23 §.) Asiakkaan taloudellinen tilanne, sijoitustavoitteet ja -kokemus tulee selvittää, jotta voi tarjota oikeita vaihtoehtoja. Alaikäisen tapauksessa asiakasluokittelu tehdään lapsesta ja lisäksi

sijoituskokemus ja -tietämys selvitetään edunvalvojen osalta. Yksityishenkilöt ovat pääsääntöisesti ei-ammattimaisia asiakkaita ja näin ollen he ovat myös laajimman sijoittajansuojan piirissä. (Nousiainen & Sundberg 2013, 37-39, 47.)

Holhustoimilaki rajoittaa alaikäisen puolesta tehtäviä sijoituksia tiettyihin rahoitusvälineisiin. Niihin sijoittaminen on kuitenkin mahdollista hakemalla lupa holhousviranomaiselta eli Digi- ja väestötietovirastolta. Pankkitileihin ja tavallisimpiin sijoituskohteisiin ei tarvitse hakea lupaa.

2.4 Lapselle säästämisen yleisyys

Nordean vuoden 2020 lopulla teettämän kyselyn mukaan lapselle säästäminen on koronapandemiasta huolimatta pitänyt suosionsa. Säästösummat ovat jopa kasvaneet muutaman vuoden takaisesta, keskimääräisen kuukausittaisen summan ollessa nyt noin 50 euroa. Kyselyn mukaan suuri osa vanhemmista pitää lapselle säästämistä tärkeänä ja 880 vastaajan joukosta noin 70 % säästää lapselle säännöllisesti tai silloin tällöin. Yleisimpänä säästämisen muotona on tilille säästäminen, mutta myös rahastosäästäminen on nostanut suosiotaan ja 34 % vastaajista kertoi säästävänsä niihin. Vastaajista neljäsosa kertoi myös isovanhempien säästävän lapselle. Yleisimmäksi syyksi lapselle säästämiseen mainittiin taloudellinen turva aikuistumisen kynnyksellä. (Nordean www-sivut 2021.)

Myös Lähitapiolan syksyllä 2019 teettämästä Arjen katsaus -kyselystä selviää, että yleisin lapselle säästämisen muoto on tilisäästäminen. Vastaajista 53 % kertoi säästävänsä lapsen tilille ja vain 16 % rahastoihin. (Lähitapiolan www-sivut 2021.)

3 ALAIKÄISEN EDUNVALVONTA

3.1 Edunvalvoja ja holhousviranomainen

Alaikäisen eli tässä tapauksessa alle 18-vuotiaan edunvalvojina toimivat yleensä hänen huoltajansa. Lapsen varat tulee pitää erillään muista ja säilyttää lapsen nimissä. Alaikäisen omaisuutta tulee hoitaa huolella ja vain lapsen omaksi hyödyksi. Vanhemmilla on kuitenkin elatusvastuu lapsesta, joten päivittäisiin elintarpeisiin lapsen omaisuutta ei saa käyttää. Täytettyään 15 vuotta saa lapsi hallita itse ansaitsemiaan rahoja. (Nordlund 2017, 146-147.)

Joissakin tapauksissa voidaan lapsen edunvalvojaksi valita muukin henkilö kuin vanhempi. Vanhempi ei voi toimia edunvalvojana myöskään silloin, jos hän itse, puolisonsa tai toinen lapsensa on tilanteessa osallisena. Tällaisen tilanteen ratkaisemiseksi tulee ottaa edunvalvojaa sijaistamaan joko luonnollinen henkilö tai yleinen edunvalvoja. Mikäli lapsen edunvalvonta laiminlyödään, voidaan määrätä edunvalvojan vaihtamisesta. Kuitenkaan esimerkiksi lapsen huostaanotto ei automaattisesti tarkoita, että vanhemmat eivät voisi toimia edunvalvojina. (DVV:n www-sivut 2021.)

Jos alaikäisen omaisuus ylittää 20 000 euroa, holhousviranomaisena toimivalle digi- ja väestötietovirastolle on tehtävä ilmoitus, jolloin edunvalvonta merkitään holhousasioiden rekisteriin ja edunvalvojina toimivista huoltajista tulee tilintekovelvollisia. Tästä lähtien holhousviranomaiselle tulee vuosittain toimittaa vuositili ja siihen liittyvät tositteet. Vuositulissa tulee luetella lapsen omaisuus ja kertoa siinä tapahtuneet muutokset. Edunvalvonnan rekisteröimisen poistoa voi pyytää ja näin vapautua tilivelvollisuudesta, jos alaikäisen omaisuuden arvo on laskenut pysyvästi alle 15 000 euroon. (DVV:n www-sivut 2021.)

Jos siis vanhempi haluaisi lahjoittaa lapselleen 20 000 euroa, tämä ei holhoustoimilain mukaan olisi mahdollista ilman edunvalvojan sijaista. Näin suureen lahjaan alaikäinen tarvitsee edunvalvojan ja vanhemman ollessa lahjoituksen osapuolena, ei hän voi toimia lapsensa edunvalvojana. Lisäksi edunvalvonta pitäisi heti merkitä holhousasioiden rekisteriin, jotta varmistetaan, että tätä lapsen omaisuutta hoidetaan huolella.

3.2 Lupaa edellyttävät toimenpiteet

Holhustoimilaki 34 §:

Jollei laissa toisin säädetä, edunvalvojalla ei ole oikeutta ilman holhousviranomaisen lupaa päämiehensä puolesta:

- 1) luovuttaa tai vastiketta antamalla hankkia kiinteää omaisuutta tai sellaista maanvuokra- tai muuta käyttöoikeutta rakennuksineen, joka voidaan maanomistajaa kuulematta siirtää kolmannelle;
- 2) luovuttaa pantiksi omaisuutta tai muulla tavoin perustaa siihen panttioikeutta;
- 3) luovuttaa kiinteää tai muuta 1 kohdassa tarkoitettua omaisuutta toisen käytettäväksi pitemmäksi ajaksi kuin viideksi vuodeksi tai pitemmäksi ajaksi kuin vuodeksi täysi-ikäisyyden alkamisesta;
- 4) ottaa muuta lainaa kuin valtion takaamaa opintolainaa taikka sitoutua vekselivastuuseen tai vastuuseen toisen velasta;
- 5) ryhtyä harjoittamaan elinkeinoa päämiehensä lukuun;
- 6) tehdä sopimusta avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön perustamisesta taikka tällaiseen yhtiöön liittymisestä;
- 7) luopua perinnöstä tai luovuttaa päämiehensä perintöosuutta;
- 8) tehdä sopimusta kuolinpesän yhteishallinnosta;
- 9) tehdä sopimusta omaisuuden osituksesta tai erottelusta taikka perinnönjaosta, joka toimitetaan ilman perintökaaren (40/1965) 23 luvussa tarkoitettua pesänjakajaa; (14.1.2011/32)
- 10) luovuttaa tai vastiketta antamalla hankkia asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (650/1990) tarkoitettua asumisoikeutta taikka osakkeita tai osuuksia, jotka oikeuttavat hallitsemaan huoneistoa tai muuta osaa rakennuksesta tai kiinteistöstä, lukuun ottamatta 13 kohdan g alakohdassa tarkoitettuja osakkeita tai osuuksia; (25.5.2007/649)
- 11) luovuttaa 10 kohdassa tarkoitettua asumisoikeuden, osakkeiden tai osuuksien nojalla hallittua huoneistoa tai muuta osaa rakennuksesta tai kiinteistöstä määräaikaisella sopimuksella toisen käytettäväksi pitemmäksi ajaksi kuin viideksi

vuodeksi tai pitemmäksi ajaksi kuin vuodeksi täysi-ikäisyyden alkamisesta;
(25.5.2007/649)

- 12) myydä tai myytäväksi hakkauttaa metsää, ottaa myytäväksi kiveä, soraa, hiekkaa, savea, turvetta tai multaa päämiehen maalta tai luovuttaa oikeutta sen ottamiseen, jollei se tapahdu holhousviranomaisen hyväksymän omaisuuden hoitosuunnitelman mukaisesti; eikä
- 13) antaa rahalainaa tai vastiketta antamalla hankkia sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 14 §:ssä tarkoitettuja rahoitusvälineitä taikka osuuksia yhteisöissä lukuun ottamatta tiettyjä laissa mainittuja poikkeuksia.

Edunvalvoja ei siis saa ilman holhousviranomaisen lupaa esim. ostaa, luovuttaa tai pantata omaisuutta, harjoittaa yritystoimintaa, luopua perinnöstä, myydä metsää tai muita luonnonvaroja, ottaa, antaa eikä taata lainaa, eikä sijoittaa tiettyihin rahoitusvälineisiin. Myös alaikäisen omaisuuden lahjoittaminen on kielletty (Holhoustoimilaki 32 §).

Holhoustoimilain 34§ 1 mom. kohdassa 13 mainitut rahoitusvälineet, joihin sijoittamiseen ei vaadita holhousviranomaisen lupaa ovat:

- a) varojen tallettamista Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneeseen luottolaitokseen;
- b) valtion, Ahvenanmaan maakunnan, kunnan tai kuntayhtymän liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen hankkimista;
- c) sellaisten arvopapereiden hankkimista, joilla käydään kauppaa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (1070/2017) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitetussa pörssissä, säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä;
- d) osuuksien hankkimista Suomessa rekisteröidyssä sijoitusrahastolain (213/2019) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 16 kohdassa mainitun sijoitusrahastodirektiivin mukaisessa sijoitusrahastossa tai sellaisessa mainitun lain 23 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetussa ulkomaisessa yhteissijoitusyrityksessä, joka mainitun pykälän 2 momentin mukaan saa markkinoida osuuksiaan Suomessa;
(22.2.2019/230)

- e) osuuksien hankkimista sellaisessa vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettussa vaihtoehtorahastossa, jonka pääomasta on sen sääntöjen mukaan aina vähintään kolme neljäsosaa sijoitettuna a, b ja c alakohdassa tarkoitettuihin talletuksiin, joukkovelkakirjoihin ja arvopapereihin ja jonka osuuksia voidaan mainitun lain 13 luvun mukaisesti tarjota ei-ammattimaisille asiakkaille;
- f) a–e alakohdassa tarkoitettuihin rahoitusvälineisiin rinnastettavien oikeusministeriön asetuksella säädettävien rahoitusvälineiden hankkimista;
- g) sellaisten osakkeiden tai osuuksien hankkimista, joiden tuottaman oikeuden pääasiallisena sisältönä on oikeus kotitaloudessa tavallisesti käytettävän hyödykkeen tai palvelun saamiseen, jos osuuteen ei liity henkilökohtaista vastuuta yhteisön veloista.

Ilman lupaa on siis mahdollista tallettaa pankkitilille Euroopan talousalueen luottolaitoksiin. Pörssiosakkeita ja julkisyhteisöjen joukkovelkakirjoja voi lapselle hankkia, kunhan kaupankäynti tapahtuu säännellyllä markkinalla. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi vasta pörssiin listautumassa olevan yhtiön osakkeiden hankinta vaatii holhousviranomaisen luvan. (Nousiainen & Sundberg 2013, 38.)

Säännellyksi markkinaksi katsotaan myös First North-markkinat, joka on markkinapaikkana tarkoitettu kasvuyhtiöille, jotka eivät vielä ole tarpeeksi suuria listautumaan pörssiin. Se on yritykselle edullisempaa ja sijoittajalle riskialttiimpaa, mutta toisaalta mahdollisuudet hyvään tuottoon ovat suuremmat, mikäli onnistuu sijoittamaan juuri oikeaan yhtiöön. (Myllyoja & Kullas 2020.)

Tavallisia sijoitusrahasto-osuuksia voi lain mukaan myös hankkia ilman holhousviranomaisen lupaa, mutta erikoissijoitusrahastot vaativat luvan hakemisen. Sallitut sijoitusrahastot ovat niin kutsuttuja UCITS rahastoja, ja erikoissijoitusrahastojen nimissä taas on Suomessa aina mainittu sana erikoissijoitusrahasto, jotta ne erottuvat tavallisista sijoitusrahastoista. Myös rahaston säännöissä tämä on aina mainittu. (Nousiainen & Sundberg 2013, 38.)

Kohdassa g) mainitusta yhteisöstä hyvä esimerkki on S-ryhmä, jonka asiakasomistajaksi pääsee maksamalla osuusmaksun ja saa etukortilla asiakasomistajille kohdennettuja etuja ja alennuksia. (S-ryhmän www-sivut 2021.)

Lupa sijoittaa muihin sijoitusvälineisiin pyydetään Digi- ja väestötietovirastolta ja se on maksullinen. Lupahakemuksella yksilöidään ja perustellaan mihin ja miksi lupaa haetaan. Edunvalvojien on kerrottava, miten toimenpide on lapsen edun mukainen. Mikäli lapsi on yli 15-vuotias, hänen suostumuksensa vaaditaan myös. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan tiedot suunnitellusta sijoituskohteesta esimerkiksi rahaston säännöt tai osakkeista yhtiöjärjestys ja viimeisin tilinpäätös. Lupapäätöksen hinta on 184 euroa. (DVV:n www-sivut 2021.)

4 VEROTUS

4.1 Lapsen verovelvollisuus

Tuloverolain mukaan alaikäiseksi katsotaan verovuoden alussa alle 17-vuotias lapsi (Tuloverolaki 1535/1992, 8 § 1 mom). Lapsen tulot verotetaan erillään vanhempien tuloista, mutta lasta verotetaan silti samojen sääntöjen mukaan kuin aikuistakin ja lapsella on oikeus samoihin verovähennyksiin kuin muillakin verovelvollisilla. Vanhemmat voivat kuitenkin hoitaa alaikäisen lapsensa veroasioita, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. (Ossa 2020, 26.)

Verotettavat tulot jaetaan ansio- ja pääomatuloihin ja niitä verotetaan eri tavoin. Ansiotuloja ovat esimerkiksi palkat ja etuudet. Ansiotulojen verotus on progressiivista, mikä tarkoittaa, että suuremmista tuloista maksetaan suurempaa veroa. Pääomatulojen vero on 30 % aina 30 000 euroon asti. Yli 30 000 euroa ylittävältä osalta vero on 34 %. (Verohallinnon www-sivut 2021.)

4.2 Lahja- ja perintöverotus

Lahjaveroa maksetaan, kun omaisuutta siirretään vapaaehtoisesti toiselle. Verovaapaasti voi lahjoittaa korkeintaan 4999 euroa kolmen vuoden sisällä. Samalta lahjoittajalta saadun lahjan arvon kohotessa 5000 euroon tai yli, tulee lahjansaajan maksaa siitä lahjaveroa. Lahjasta pitää ilmoittaa verottajalle kolmen kuukauden kuluessa ja lahjaverot tulevat maksaa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen saamisesta. (Verohallinnon www-sivut 2021.)

Veron määrään vaikuttaa lahjan osapuolien välinen suhde sekä lahjan arvo. Lähimmät sukulaiset, kuten aviopuoliso, vanhemmat, isovanhemmat, lapset ja lapsenlapset kuuluvat veroluokkaan 1. Muut sukulaiset ja vieraat kuuluvat veroluokkaan 2., jossa verotus on huomattavasti korkeampaa. (Lindholm 2017, 139.)

Taulukko 1. Lahjaveron määrä 1. veroluokassa. (Verohallinto 2021)

Lahjan arvo €	Vero alarajan kohdalla €	Vero ylimenevästä osasta %
5 000–25 000	100	8 %
25 000–55 000	1 700	10 %
55 000–200 000	4 700	12 %
200 000–1 000 000	22 100	15 %
1 000 000–	142 100	17 %

Taulukko 2. Lahjaveron määrä 2. veroluokassa. (Verohallinto 2021)

Lahjan arvo €	Vero alarajan kohdalla €	Vero ylimenevästä osasta %
5 000–25 000	100	19 %
25 000–55 000	3 900	25 %
55 000–200 000	11 400	29 %
200 000–1 000 000	53 450	31 %
1 000 000–	301 450	33 %

Esimerkiksi lahjoittaessa omalle lapselle 30 000 euroa lahjaveron määrä lasketaan seuraavasti:

$$(30\,000 - 25\,000) * 0,1 + 1700 = 2200 \text{ euroa}$$

Jos lahjoittaja olisikin joku vieras olisi kaava seuraavanlainen:

$$(30\,000 - 25\,000) * 0,25 + 3900 = 5150 \text{ euroa}$$

Lahjaveroa voi tulla maksettavaksi myös kuukausisäästämisestä, mikäli summa on 5000 euroa tai yli kolmen vuoden aikana. Esimerkiksi 150 euroa kuukaudessa tekee kolmessa vuodessa 5400 euroa.

Tästä veron määrä lasketaan kaavalla:

$$(5400 - 5000) * 0,08 + 100 = 132 \text{ euroa}$$

tai

$$(5400 - 5000) * 0,19 + 100 = 176 \text{ euroa}$$

Veron määräksi saadaan siis 132 tai 176 euroa sukulaissuhteesta riippuen. Tämä summa tulisi siis maksettavaksi aina kolmen vuoden välein. Huomionarvoista on myös, että lahjansaajan on maksettava vero. Mikäli vanhempi maksaa lapsen veron katsotaan sekin uudeksi lahjaksi.

Perintöveroa maksetaan peritystä tai testamentilla saadusta varallisuudesta. Alle 20 000 euron perintö on kokonaan verovapaata (Perintö- ja lahjaverolaki 1940/378, 13 §). Veroluokat on määritelty samoin kuin lahjaveron suhteen, mutta summat ja veroprosentit poikkeavat.

Taulukko 3. Perintöveron määrä 1. veroluokassa. (Verohallinto 2021)

Perinnön arvo €	Vero alarajan kohdalla €	Vero ylimenevästä osasta %
20 000–40 000	100	7 %
40 000–60 000	1 500	10 %
60 000–200 000	3 500	13 %
200 000–1 000 000	21 700	16 %
1 000 000–	149 700	19 %

Taulukko 4. Perintöveron määrä 2. veroluokassa. (Verohallinto 2021)

Perinnön arvo €	Vero alarajan kohdalla €	Vero ylimenevästä osasta %
20 000–40 000	100	19 %
40 000–60 000	3 900	25 %
60 000–200 000	8 900	29 %
200 000–1 000 000	49 500	31 %
1 000 000–	297 500	33 %

Ennakkoperintö on perintö, joka annetaan ennen kuin perinnönjättäjä on kuollut. Perinnönjaossa ja perintöverotuksessa ennakkoperinnöt otetaan huomioon, joten ennakkoperintö on selkeästi mainittava sitä antaessa, ellei kyseessä ole lahja. Vaikka lahjaa ei olisi määritelty ennakkoperinnöksi, katsotaan se sellaiseksi, jos lahjanantaja on antanut sen kolme viimeisen elinvuotensa aikana. (Lindholm 2017, 56-57.)

Ennakkoperinnöstä tulee maksaa lahjavero. Perinnönjaossa maksettu lahjavero huomioidaan perintöverojen määrässä. Lahjaveroa ei kuitenkaan palauteta, vaikka sen määrä ylittäisi perintöveron määrän. (Verohallinnon www-sivut 2021.)

4.3 Pääomatulojen verotus

Varallisuudesta saatua tuloa verotetaan muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta pääomatulona. Pääomatuloa on esimerkiksi vuokratulo, korkotulo, osinkotulo, luovutusvoitto ja rahastojen tuotto-osuudet. Pääomatulojen veroprosentti on kiinteä, 30 % 30000 euroon asti ja sen yli menevältä osalta 34 %. Pääomatuloista on mahdollista

vähentää tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet kulut. (Verohallinnon www-sivut 2021.)

Luovutusvoitto tarkoittaa myyntivoittoa, joka saadaan, kun myyntihinnasta vähennetään ostohinta. Mikäli myyntihinta on ostohintaa pienempi, on kyseessä luovutustappio. Luovutusvoitosta pitää maksaa veroa ja se tapahtuu pääomatulojen veroprosenttien mukaan. Alle 1000 euron luovutusvoitto verovuoden aikana on kuitenkin verovapaa (TVL 48 §:n 6 mom).

4.4 Verosuunnittelu

Verosuunnittelu tarkoittaa, että pyritään löytämään vaihtoehto, jossa on pienimmät veroseuraamukset. Verosuunnittelu on täysin laillista ja se tulee erottaa veronkierrosta, joka on määritelty rikoslaissa veropetokseksi (Rikoslaki 1889/39, 29 luku 1-3 §). Verosuunnittelun ja veronkierron ero saattaa olla jossain tapauksissa hyvin pieni, jolloin verokohtelun voi etukäteen varmistaa hakemalla ennakkoratkaisua verohallinnolta. Ennakkoratkaisu on sitova päätös, miten verotus tapauksen suhteen hoidetaan. (Verohallinnon www-sivut 2021.)

5 VAIHTOEHTOJA LAPSELLE SÄÄSTÄMISEEN

5.1 Sijoitusstrategian valinta

Sijoitussuunnitelmaa tehdessä tulee miettiä, kuinka pitkäksi aikaa on sijoittamassa. Lapselle sijoittaessa on usein kyse pitkän aikavälin sijoituksesta. Mitä aikaisemmin aloittaa, sitä paremmin ehtii kasvattaa säästöä ja tuottoa. Toisaalta inflaatio ehtii pitkällä aikavälillä syödä tuottoja enemmän kuin lyhyen ajan kuluessa. Pitkään sijoitusaikaan liittyy myös epävarmuus mahdollisista muutoksista esimerkiksi lainsäädännössä ja verotuksessa.

Mikäli haluaa säästyä lahjaveron maksamiselta, tulee kolmen vuoden säästösumman jäädä alle 5000 euroon. Kuukausittain voisi siis säästää noin 138 euroa. Pelkästään säästämällä tämän summan ehtisi 18 vuoden aikana kertyä kokoon 29 808 euroa. Monelle vanhemmalle 138 euroa on varmasti riittävä säästösumma kuukaudessa ja jo pienemmälläkin summalla kannattaa säästää ja sijoittaa.

Sijoittajan oma tietämys ja mielenkiinto markkinoita ja yleisiä talouden ilmiöitä kohtaan on myös vaikuttava tekijä sijoitusstrategian valinnassa. Mikäli taitoa ja aikaa sijoitusmarkkinoiden seuraamiseen ei ole, kannattaa valita kohteita, jotka eivät vaadi säännöllistä seuraamista ja toimenpiteitä itseltä. Koska lapsen omaisuutta on hoidettava huolella ja lapsen edun mukaisesti, eivät kovin suuret riskit ole sijoituksissa hyväksi. Jos haluaa sijoittaa holhousviranomaisen luvan vaativiin kohteisiin, jää päätösvalta lapsen edun toteutumisesta holhousviranomaiselle. Myös mikäli lapsen omaisuus on jo rekisteröity holhousasiainrekisteriin sen ollessa yli 20 000 euroa, tarkkailee holhousviranomainen, että omaisuuden arvo ei pääse laskemaan huonon edunvalvonnan vuoksi. Tällaisessa tapauksessa edunvalvojaa voidaan joutua vaihtamaan.

5.2 Osakkeet

Osakkeet ovat omistusosuuksia yrityksistä. Osinko on yhtiön osakkeenomistajilleen maksamaa voitonjakoa. Osinkojen verotukseen vaikuttaa osinkoa maksavan yhtiön tyyppi. Pörssiyhtiöiden maksamista osingoista vain 85 % verotetaan pääomatulona ja loput 15 % on kokonaan verovapaata. Listaamattoman yhtiön osingot verotetaan ansio- tai pääomatuloina sekä osin verovapaina. Osinkojen verotukseen vaikuttaa osakkeen matemaattinen arvo, johon vaikuttaa yhtiön edellisen vuoden tase. (Verohallinnon www-sivut 2021.)

Osakkeisiin sijoitetaan pääosin useiksi vuosiksi, mutta jotkut ostavat ja myyvät osakkeita nopeammalla tahdilla, mitä kutsutaan treidaamiseksi (Kratzer 2019, 8). Molemmat ovat hyviä tapoja, mutta soveltuvat eri tilanteisiin. Lapselle säästämässä sijoitushorisontti on pitkä ja kokemattomammalle sijoittajalle soveltuvampaa on ostaa osakkeet ja pitää ne.

Osakkeet tuottavat parhaiten pitkällä aikavälillä, lyhyellä aikavälillä niiden tuotto voi heilahdella enemmän. OMX Helsinki -indeksi sisältää kaikki Helsingin pörssin osakkeet ja siitä selviää miten pörssi on kehittynyt vuosien aikana. OMX Helsinki CAP on yleisindeksi, joka on painorajoitettu, jotta se on paremmin vertailtavissa eurooppalaisten indeksien kanssa. Tutkimusten mukaan Suomen pörssin osakkeet ovat olleet varsin kilpailukykyisiä verrattuna muihin maihin. Vuosien 1950 - 2015 välillä osakemarkkinoiden keskituotto on Suomessa ollut 12,9 %, kun esimerkiksi Yhdysvalloissa 8,9 % ja Saksassa 7,5 %. (Saario 2020, 73.)

Kuvasta 3. voidaan nähdä, että Helsingin pörssi on ollut nousujohteinen huolimatta ajoittaisista laskukaudesta. Kuvaaja päättyy vuoteen 2018, joten siinä ei ole vielä nähtävissä Covid-19 -pandemian aiheuttamaa laskua.

Kurssikehitys Helsingin pörssissä 1964 - 2018

OMXHCAP-kuukausi-indeksi

Kuva 3. Helsingin pörssin kehitys 1964 - 2018. (Pörssisäätiö 2021)

Osakkeelle voi saada tuottoa osingonmaksujen lisäksi arvonnousun kautta. Jotta osaisi valita hyviä osakkeita salkkuunsa voi apuna käyttää tiettyjä tunnuslukuja. Tärkeintä

kuitenkin on, että ymmärtää mitä yritys tekee ja millaisia suunnitelmia sillä on tulevaisuuden varalle. Monilla yrityksillä on internetsivuillaan sijoittajille tarkoitettu osio, jossa on nähtävillä strategiat, tilinpäätökset ym. tietoa. Yksi hyvän yhtiön merkki on nouseva osinkohistoria, mikä tarkoittaa, että maksettavaa osinkoa on pystytty koko ajan nostamaan. Jos osinkoa ei jaeta, se kertoo, että yrityksellä ei joko ole jakokelpoisia varoja tai se aikoo investoida ne johonkin osingon maksun sijasta.

Yksi mahdollinen osakepoiminnassa apuna käytettävä tunnusluku on P/E -luku eli Price per Earning, mikä tarkoittaa osakkeen hintaa jaettuna tuloksella. Yksinkertaistettuna korkea P/E -luku kertoo, että mitä suurempi luku on kyseessä, sitä kalliimpi osake on. Suomen pörssin keskimääräinen P/E -luku on n. 16. Hinnat tietysti vaihtelevat, jolloin onkin syytä miettiä, mistä korkea tai matala P/E -luku kertoo tutkittavan osakkeen kohdalla. Korkean luvun osakkeet ovat usein arvostettuja ja niiltä odotetaan hyvää tulosta, jolloin niistä ollaan valmiita myös maksamaan enemmän. P/E -lukuun ei voi sokeasti luottaa, vaan sen tulkintaan kannattaa käyttää aikaa. (Saario 2020, 133-136.)

Osakesijoittaminen vaatii tietämystä sijoittamisesta ja osakemarkkinoista. Osakevalinnat kannattaa tehdä huolella ja perehtyen yhtiöihin. Riskin pienentämiseksi osakesalkku kannattaa koota hajauttaen maantieteellisesti tai eri toimialoilla toimiviin yrityksiin ja jokainen saakin varmasti koottua juuri omanlaisensa salkun. Osakkeet on mahdollista muuttaa takaisin rahaksi tarvittaessa jopa saman tai seuraavan päivän aikana, vaikka niitä suositellaankin ensisijaisesti pitkän aikavälin sijoituksiksi. Osakesijoittamisen kulut koostuvat yleensä kaupankäyntikuluista, jotka vaihtelevat välittäjistä riippuen.

Osakkeiden ostamista varten tarvitsee avata arvo-osuustili tai osakesäästötili. Lapselle tilin avaaminen onnistuu molempien vanhempien luvalla. Arvo-osuustilille voi ostaa osakkeiden lisäksi muitakin sijoitustuotteita, toisin kuin osakesäästötilille, joka on tarkoitettu pelkästään osakkeille.

5.2.1 Osakesäästötili

Osakesäästötili on 1.1.2020 Suomessa käyttöön tullut, nimensä mukaisesti osakesijoittamiseen tarkoitettu tilituote. Osakesäästötiliä voi jokaisella olla vain yksi ja säästösumman ylärajaksi on määritetty 50 000 euroa. Sijoitusten arvo saa kuitenkin nousta suuremmaksikin. Osakesäästötili poikkeaa hieman myös verotuksen suhteen. Osakesäästötilin tuottoja verotetaan pääomatuloina, mutta osakesäästötilin etuna on, että veroseuraamukset tulevat vasta, kun tililtä nostaa tuottoja pois. On siis mahdollista myydä ja ostaa osakkeita osakesäästötilin sisällä ilman veroseuraamuksia. Myöskään tilille maksetuista osingoista ja koroista ei tarvitse maksaa veroa, niin kauan kuin ne pysyvät tilillä. Tuottoja nostaessa osinkojen osittainen verovapaus kuitenkin menetetään. Osakesäästötilin tappiota ei voi vähentää ennen kuin tili lopetetaan kokonaan, mutta sitten tappiota voi vähentää 10 vuoden ajan pääomatuloista ilman alijäämähyvitystä.

Lapselle sijoittaessa strategiana on usein ostaa osakkeet ja pitää ne pitkään, jolloin osakesäästötili on oivallinen vaihtoehto. Osakesäästötili on kuitenkin vain osakesijoituksia varten, joten sinne ei voi ostaa esimerkiksi rahastoja ja näin ollen hajauttaminen jää suppeammaksi. Osakesäästötilin hyviä puolia on se, että se on helppo alusta kasvattaa osakesalkkua pitkällä tähtäimellä ilman välittömiä veroseuraamuksia ja joka-vuotisia veroilmoituksia. Osakesäästötilin rajoitukset saattavat haitata sijoittajakonkareita, mutta lapselle sijoittavalle niistä ei välttämättä ole haittaa.

5.3 Rahastot

Sijoitusrahasto on eräänlainen sijoitussalkku, joka koostuu osakkeista, korkoinstrumenteista sekä muista arvopapereista. Salkun omistajia ovat rahasto-osuuksia ostaneet sijoittajat. Rahastoyhtiö hoitaa salkkua ja vastaa sijoituspäätöksistä sijoittajien puolesta. Sijoitusrahasto-osuudet jakautuvat yleensä kasvu- ja tuotto-osuussarjoihin. (Kauppila ym. 2020, 37-39.)

Yleisimmät sijoitusrahastot voidaan luokitella niiden kohteen mukaan korko-, osake- ja yhdistelmärahastoihin. Korkorahastot voidaan vielä jakaa lyhyen ja pitkän koron

rahastoihin. Lyhyen koron rahastot sijoittavat yleensä alle vuoden mittaisiin talletuksiin ja lainoihin ja pitkän koron rahastot tätä pidempiin. (Kauppila ym. 2020, 76-77.) Korkosijoitusten idea on siis lainata rahaa ja takaisinmaksun yhteydessä saada korkoa lainalle eli tuottoa. Osakerahastot sijoittavat osakkeisiin ja keskittyvät yleensä jollekin tietylle toimialalle tai sijainnille esimerkiksi lääketeollisuuden yrityksiin tai Euroopan markkinoille (Kauppila ym. 2020, 74). Yhdistelmärahastot sijoittavat sekä korkoihin että osakkeisiin erilaisilla painotuksilla (Kauppila ym. 2020, 81).

Rahastojen tuotto-osuuksille saadusta tuotosta maksetaan veroa vuosittain pääomatulojen veroprosentin mukaisesti. Käytännössä rahastoyhtiö hoitaa veron ennakonpidätyksen ja maksun verohallinnolle, eikä sijoittajan tarvitse tehdä mitään. Kasvuosuuksista maksetaan vero vasta niitä myydessä. Voiton laskemisessa voidaan käyttää ostohintaa ja voiton hankkimiskuluja tai hankintameno-olettamaa, joka vähennetään myyntihinnasta. Hankintameno-olettama on 20 % myyntihinnasta, jos osuudet on omistettu alle 10 vuotta ja 40 % jos omistusaika on yli 10 vuotta. Myös kasvuosuuksien tuotto verotetaan pääomatulona. (Verohallinnon www-sivut 2021.)

Esimerkki: Olet ostanut osakkeita viisi vuotta sitten 15 000 eurolla ja saat ne nyt myytyä 18 000 eurolla. Voiton hankkimiskulut ovat olleet 150 euroa.

Hankintameno-olettama on 20 % myyntihinnasta eli $18\,000 * 0,2 = 3600$ euroa.

Voitoksi tulee tällöin $18\,000 - 3600 = 14\,400$ euroa.

Vaikka osakkeet olisi omistettu yli 10 vuotta, jolloin hankintameno-olettamana käytetään 40 %, jää hankintameno-olettama 7200 euroon, ja voitoksi saadaan 10 800 euroa.

Todellisia osto- ja myyntihintoja käyttäen ja voiton hankkimiskulut vähentäen saadaan voitoksi: $18\,000 - 15\,000 - 150 = 2850$ euroa.

Tässä tapauksessa kannattavampaa siis on käyttää todellisia osto- ja myyntihintoja, jolloin voitto on vain 2850 euroa. Jos osakkeiden ostohinta olisi ollut pienempi tai kertynyt tuotto suurempi, olisi edullisempi tapa voinut olla käyttää hankintameno-olettamaa.

ETF tarkoittaa pörssinoteerattua rahastoa ja tulee sanoista Exchange Traded Fund. Nämä rahastot sijoittavat osakkeiden sijaan indekseihin, jotka seuraavat tietyn markkinaryhmän kehitystä. Tunnettuja indeksejä ovat esimerkiksi Nasdaq 100 ja S&P 500. Jotta sijoittajan ei tarvitsisi ostaa erikseen jokaista indeksin yhtiötä, voi valita ETF:n. (Kratzer 2019, 15-17.) ETF-rahastot jaetaan myös kasvu- ja tuotto-odotuksiin ja verotus tapahtuu samoin kuin tavallistenkin sijoitusrahastojen. Mikäli kyseessä on ulkomainen ETF, vaikuttaa siihen Suomen lainsäädännön lisäksi se, onko Suomella kyseisen maan kanssa verosopimusta.

Rahastojen hyviä puolia on, että riski hajautetaan jo rahaston sisällä ja ammattilaiset salkunhoitajat hoitavat sijoituspäätöksien tekemisen, joten ne ovat helppoja sijoituskohteita myös aloittelijoille. Tarvittaessa rahastoon sijoittamansa summan saa nopeasti takaisin käyttöönsä parin päivän sisällä. Rahaston kautta pääsee myös sijoittamaan kohteisiin, joihin itsenäisesti ei olisi mahdollista sijoittaa, koska rahasto pystyy tekemään sijoituksia suuremmilla pääomilla. Rahastoa valitessa kannattaa tarkkaan tutustua rahaston sääntöihin, joista selviää mihin rahasto sijoittaa, minkälaisella tuotto-odotuksella ja riskillä sekä mikä on rahaston suositeltu sijoitusaika. Rahastojen kuluissa on vaihtelua rahastoyhtiöistä riippuen, joten niihin kannattaa kiinnittää erityistä huomiota rahastojen valitessa. Suuret kulut voivat kertoa myös suurten voittojen tavoittelusta. Vaikka rahaston aikaisempi tuotto ei takaa tulevaa tuottoa, kertoo se, miten rahastoa on hoidettu ja miten sen tuotto on vaihdellut pitkällä aikavälillä. Edunvalvonnan kannalta sijoitusrahastot ovat sallittuja kohteita ilman lupaa, mutta erikoissijoitusrahastoihin sijoittamiseen tarvitsee luvan holhousviranomaiselta.

5.4 Asuntosijoittaminen

Asuntosijoittamisen tarkoituksena on ostaa asunto, jonka vuokraa ja saa siitä säännöllistä tuloa. Toinen mahdollinen asuntosijoittamisen muoto on sellainen, jossa ostettava asunto remontoidaan ja myydään sitten voitolla eteenpäin, mutta nyt keskitymme asuntosijoittamiseen vuokrauksen näkökulmasta.

Sijoitusasunnon ostoa vaatii usein melko suuren alkupääoman ja lainanottoa. Monesti kuitenkin asunnosta saatava vuokra kattaa lainakulut, jolloin vuokralainen tavallaan

maksaa lainaa pois. Asunnosta on toki muitakin kuluja, kuten yhtiövastikkeet, vesimaksut ja remontointikulut. Sijoitussuunnitelmaa tehdessä on myös huomioitava ns. tyhjät kuukaudet, jolloin vuokralaista ei syystä tai toisesta olekaan asunnossa, mutta kuluja kuitenkin on. Suurissa kaupungeissa hyvillä alueilla ja kasvukeskuksissa uuden vuokralaisen löytäminen on helpompaa kuin pikkukaupungin huonomaineisessa lähiössä. Toki asuntojen vuokrat ja ostohinnatkin eroavat toisistaan. Asuntosijoittaja voi hyötyä asunnosta myös sen arvon noustessa, mikä kannattaa myös huomioida sijoitusasuntoa etsiessä.

Vuokratuottoja verotetaan pääomatuloina ja niistä voi vähentää yhtiövastikkeen lisäksi asunnon vuokraamisesta aiheutuneet kulut, välityspalkkion, sekä remonttikuluja. Yhtiövastike koostuu hoito- ja rahoitusvastikkeesta. Myös rahoitusvastike on vähennyskelpoinen, mikäli se tuloutetaan taloyhtiön kirjanpidossa. Mikäli sijoitusasunnosta on lainaa, ovat sen korot myös vähennyskelpoisia. (Verohallinnon www-sivut 2021.)

Sijoitusasunnon ostossa on monta mietittävää asiaa, mutta onnistuessaan asuntosijoittaminen on melko varma tapa säilyttää omaisuutta, saada tasaista tulovirtaa ja ehkä arvonnousuakin. Toisaalta asunnon muuttaminen takaisin rahaksi on hidasta myyntiajan mahdollisen venymisen vuoksi ja veroseuraamukset ovat väistämättömiä, kun kyseessä on arvokas omaisuus. Sijoitusasunnosta ei ole nuorelle välttämättä tuntuva hyötyä hänen täysi-ikäistyessään, jos asunnosta on vielä lainaa jäljellä, mutta pitkällä tähtäimellä asuntosijoittaminen on nuorekin mielestä varmasti kannattavaa.

5.4.1 Asunnon ostamisen vaihtoehdot

Sijoitusasunnon hankkiminen lapselle on siis mahdollista ja sen voi tehdä useammallakin tapaa. Asunto voidaan ostaa lapsen nimiin, jolloin lapsi ottaa sitä varten lainaa. Lainanottoon tarvitaan holhousviranomaisen lupa. Pankki haluaa varmasti varmistaa lainanmaksun, jolloin lainalle vaaditaan vakuuksia, mutta lainaa on tarkoitus maksaa vuokratuloilla. Kaikki pankit eivät välttämättä anna lainaa alaikäiselle, mutta myös vanhemmat voivat antaa lapselle lainaa. Laina voi olla koroton, mutta se on todistetusti maksettava takaisin, jotta sitä ei pidetä lahjana.

Mikäli vanhemmat ostavat sijoitusasunnon lapselle, on kyseessä lahja, josta on maksettava lahjavero. Lahjavero voi olla tässä tapauksessa melko isokin, jolloin tulee muistaa, että mikäli vanhemmat maksavat veron, sekin katsotaan lahjaksi. Asunnon lahjoittaminen pienissä erissä on myös mahdollista, mutta se tulee tehdä murto-osissa eikä rahamääräinen lahjoitus ole mahdollista. Asunnon lahjoittamiseen tarvitaan myös edunvalvojan sijainen, sillä vanhempien ollessa itse vastapuolena lahjoituksessa, eivät he voi toimia edunvalvojina. Lapsen omaisuuden arvo nousee asunnon lahjoituksen myötä yli 20 000 euron, jolloin edunvalvonta tulee ilmoittaa holhousviranomaiselle rekisteröitäväksi ja aina vuosittain ilmoittaa vuositilit.

Jos taas vanhemmat lahjoittavat lapselle rahat, joilla asunto aiotaan ostaa, tarvitaan lahjoitukseen myös edunvalvojan sijainen. Tässäkin tapauksessa lapselle tulee maksettavaksi lahjavero. Asunnon osto vaatii lisäksi myös holhousviranomaisen luvan, jolloin Digi- ja väestötietovirasto päättää onko asunnon ostaminen lapsen edun mukaista ja varojen säilymisen kannalta järkevää.

5.4.2 Varainsiirtovero

Asuntoa ostaessa tulee maksaa myös varainsiirtovero, joka asunto-osakeyhtiöissä on 2 % velattomasta kauppahinnasta ja kiinteistön ollessa kyseessä 4 %. Ensiasunnon ostaja on vapautettu varainsiirtoverosta tietyin edellytyksin. Ostajan tulee olla 18-39-vuotias ja asunto on ostettava omaksi kodiksi. Asunnosta on ostettava vähintään 50 %. Verovapautta ei myönnetä, jos on aikaisemmin omistanut yli 50 % jostain asunnosta tai kiinteistöstä. (Verohallinnon www-sivut 2021.)

Alle 18-vuotias asunnonostaja ei siis ole vapautettu varainsiirtoverosta. Mikäli lapsi omistaa vähintään 50 % asunnosta, menettää hän tämän veroedun kokonaan myös tulevaisuudessa. Asunnon saantitavalla ei ole merkitystä, sillä myös perinnöksi tai lahjaksi saatu asunto poistaa tulevaisuudessa vapautuksen varainsiirtoveron maksamisesta, jos asunnosta on omistanut vähintään 50 %.

Huomioitavaa kuitenkin on, että lahjana saadusta omaisuudesta ei tarvitse maksaa varainsiirtoveroa, koska siitä maksetaan lahjaveroa. (Verohallinnon www-sivut 2021). Varainsiirtoveron kannalta siis epäedullisinta on, että asunto ostetaan lapsen nimiin, jolloin varainsiirtoverovapaus jää kokonaan käyttämättä.

5.5 Vakuutussäästäminen

Vakuutussäästäminen on yksi pitkäaikaissäästämisen muoto, jossa yhdistyy sijoittaminen ja vakuutus. Palveluntarjoajasta riippuen voidaan puhua esimerkiksi säästövakuutuksesta tai sijoitusvakuutuksesta. Sopimuksesta riippuen voidaan säästösumma ja tuotto maksaa joko vakuutuksen ottajalle, vakuutetulle tai edunsaajalle säästöajan päättyessä. Asiakkaan kuollessa maksetaan säästöjen kertymää vastaava korvaus asiakkaan nimeämälle edunsaajalle.

Säästövakuutukset voidaan jakaa laskuperustekorkoisiin ja sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin. Laskuperustekorkoisissa vakuutuksissa vakuutusyhtiö maksaa säästöille sopimuksen mukaista korkoa ja lisäksi asiakashyvitystä tai lisäkorkoa eli ne vastaavat paljolti tavallisia pankkitalletuksia. Sijoitussidonnaiset vakuutukset ovatkin nykyään yleisempiä. Niissä säästösumma sijoitetaan esimerkiksi rahastoihin tai joukkovelkakirjoihin. Asiakas voi itse valita omalle riskitasolleen sopivat sijoituskohteet tai voi antaa ammattilaisen tehdä valinnat puolestaan. Sijoitusvakuutuksen tuotto riippuu siis täysin valittujen sijoituskohteiden menestyksestä ja tästä syystä se voi olla myös tappiollinenkin. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 130.)

Sijoitusvakuutuksen hyviä puolia on, että sijoituksia voi vaihdella ilman välittömiä veroseuraamuksia. Vasta säästöjä nostaessa maksetaan tuotosta pääomatulon mukaista veroa. Vaikka sijoitusvakuutus on ajateltu pitkän aikavälin tuotteeksi, voi kertyneitä säästöjä nostaa tarvittaessa poisikin.

Vakuutuksen säästösumman verokohtelu määräytyy sen mukaan, kenelle se maksetaan ja missä ajassa. Mikäli vakuutuksen ottaja on itse myös vakuutettu ja nostaa säästön itselleen vakuutus sopimuksen päättyttyä, on se veronalaista vain tuoton osalta, mi-

käli se maksetaan kertasuorituksena tai erissä alle kahden vuoden aikana eikä vakuutusmaksuja ole aiemmin vähennetty verotuksessa. Muutoin koko säästösumma on veronalaista tuloa. (Verohallinnon www-sivut 2021.)

Esimerkki: Säästetty summa on 50 000 euroa ja tuotto 10 000 euroa eli yhteensä 60 000 euroa.

Vakuutetulle itselleen maksettaessa tästä summasta vain tuoton osuus 10 000 euroa on pääomatuloa, josta vero $10\,000 * 0,3 = 3000$ euroa.

Lähiomaiselle annettava vakuutussäästö katsotaan lahjaksi säästösumman 50 000 osalta ja tuoton 10 000 osalta pääomatuloksi.

Pääomatulon vero	$10\,000 * 0,3 = 3000$ euroa
Lahjavero	$(50\,000 - 25\,000) * 0,1 + 1700 = 4200$ euroa
Vero yhteensä	7200 euroa

Muulle kuin lähiomaiselle kyseessä on kokonaan veronalainen pääomatulo, josta veron määrä on seuraava:

$$\begin{aligned}
 & (60\,000 - 30\,000) * 0,34 + 30\,000 * 0,3 \\
 & = 30\,000 * 0,34 + 30\,000 * 0,3 \\
 & = 10\,200 + 9000 \\
 & = 19\,200 \text{ euroa}
 \end{aligned}$$

Mikäli vakuutettu kuolee ja vakuutussäästö maksetaan edunsaajalle, joka on lähiomainen, on se kokonaan perintöveron alaista. Jos edunsaaja ei ole lähiomainen, on summa tuloverolain alaista pääomatuloa.

Perintövero 60 000 eurosta lähisukulaiselle on **3500 euroa**.

5.6 Perintö tai lahjoitus

Lapsi saa hänelle säästetyt varat käyttöönsä täyttäessään 18 vuotta. Jokainen tietysti toivoo parasta lapselleen ja haluaa kasvattaa hänestä vastuullisen rahankäyttäjän, mutta ihmisiä on erilaisia. Nuoren saadessa ehkä suurenkin summan haltuunsa, voi tulla houkutus käyttää rahoja mihin sattuu. Tämä on tietysti ihan sallittua, koska rahat ovat hänen omaisuuttaan, mutta vanhempien monen vuoden työ saattaa mennä nopeasti hukkaan. Jokaisen vanhemman tulisikin antaa tarvittavaa talouskasvatusta lapsilleen ja lisäksi miettiä olisiko kuitenkin järkevämpää säästää omissa nimissä. Ristiriitaista tästä tekee se, että lapselle säästäminen kannattaa aloittaa mahdollisimman aikaisin, eikä siinä vaiheessa voi tietää millainen ihminen ja rahankäyttäjä lapsesta aikuistuuksaan kasvaa. Vaikka lapsi onkin aikuinen täyttäessään 18 vuotta, tarvitsee hän silti tukea vanhemmiltaan monissakin asioissa.

Yksi vaihtoehtoinen tapa lapselle säästämistä varten voi siis olla se, että kerää omaisuutta itselleen säästämällä, jolloin ei tarvitse huolehtia edunvalvonnan kysymyksistä tai verotuksesta säästämisvaiheessa. Mikäli haluaa tavoitella suuria voittoja ja haluaa vaihdella sijoituskohteita, on sijoituksia helpompi hallita, kun ne ovat tässä vaiheessa vielä omia. Kertyneen omaisuuden voi sitten antaa lapselle lahjana, ennakkoperintönä tai sitten omaisuus periytyy vasta säästäjän kuoltua. Vanhemman on helpompi kontrolloida säästöjen käyttöä, jos lapsi täysi-ikäistyttyään haluaisikin tuhlata omaisuutensa, kun säästöt ovat vielä vanhemman hallinnassa. Vanhemman ei myöskään tarvitse antaa kaikkea säästämäänsä lapselle yhdellä kerralla.

Tässä vaihtoehdossa vanhemmalla on enemmän harkintavaltaa sijoitusten suhteen, eikä holhousviranomaisen kanssa tarvitse asioida. Verotus kuitenkin on rankempaa, mikäli lahjoittaa kerralla isomman summan. Jos lapselle säästäisi 138 euroa kuukaudessa esimerkiksi 15 vuoden ajan, olisi kokonaissäästösumma 24 840 euroa. Kuukausisäästämällä summa siis jäisi lahjaverotuksesta vapaaksi, mutta jos sen antaisi kerralla olisi lahjaveron määrä seuraavan kaavan mukainen:

$$(24\,840 - 5000) * 0,08 + 100 = 1687,20 \text{ euroa.}$$

Jos lapsi saisi saman summan vasta perintönä tulisi veron määräksi:

$$(24\,840 - 20\,000) * 0,07 + 100 = 438,8 \text{ euroa.}$$

Usein lapsi on kuitenkin vanhemman kuollessa jo iäkäs itsekin, joten perinnön antaminen ei ideana aivan vastaa lapselle säästämisen tarkoitusta, mutta antaisi kuitenkin turvaa lapsen talouteen, mikäli vanhempi kuolisi ennen aikaisesti esimerkiksi onnettomuudessa.

Verotus kannattaa huomioida myös toisesta näkökulmasta. Jos esimerkiksi isovanhemmilla on paljon omaisuutta, voi sen siirtämistä lapsille tai lapsenlapsille suunnitella jo elinaikana verosuunnittelu huomioiden. Myös arvopapereita voi antaa lapselle lahjaksi.

5.7 Johtopäätökset

Lapselle sijoittaessa sijoitusaika on useita vuosia, pisimmillään jopa 18 vuotta. Pitkän ajan kuluessa hyödytään korkoa korolle ilmiöstä, mutta myös inflaation vaikutus on suurempi pitkällä aikavälillä. On myös mahdotonta tietää, mitä tulevien vuosien aikana tapahtuu maailmantalouden tai Suomen lainsäädännön suhteen. Verotus muuttuu jatkuvasti, joten tämänhetkiset veroedut voivat poistua sijoitusaikana ja uusia tulla tilalle. Jos katsotaan ajassa taaksepäin, niin esimerkiksi pääomatulojen veroprosentti on muuttunut useampaan kertaan viimeisten kymmenien vuosien aikana.

Aloittelevalle sijoittajalle yksi sopiva vaihtoehto on esimerkiksi valmis sijoitusrahasto, jossa rahastonhoitaja tekee sijoituspäätökset asiakkaan puolesta ja hajautuskin tapahtuu jo rahaston sisällä. Kuukausittaisen summan jäädessä alle 138 euron välttyy lahjaveron maksamiselta. Rahaston kulut kannattaa kuitenkin huomioida, jotta ne eivät syö mahdollista tuottoa kokonaan. Rahastoa valitessa kannattaa tutustua huolellisesti rahastoesitteeseen ja rahaston sääntöihin.

Kokeneemmalle ja sijoittamisesta enemmän kiinnostuneelle sijoittajalle hyvä vaihtoehto on sijoittaa osakkeisiin. Osakesalkun kokoamisessa tulee muistaa riittävä hajautus

esimerkiksi eri toimialoille ja maantieteellisesti. On tärkeää, että ymmärtää mihin on sijoittamassa ja hyvää tietoa saakin yhtiöiden internet-sivujen sijoittajille tarkoitettusta osiosta.

Asuntosijoittaminen on mahdollista lapsellekin, mutta veroseuraamukset kannattaa huomioida monelta kannalta. Lahjaverotuksen lisäksi huomioitavaa on, että ensiasunnon ostajan vapautus varainsiirtoverosta ei koske alle 18-vuotiasta ja omistaessaan vähintään 50 % asunnosta alaikäisenä, menettää verovapautuksen myös tulevaisuudessa. Kannattaakin punnita, onko veroetu säästämisen arvoisin, jolloin voi lapsen omistusosuuden sijoitusasunnosta jättää esimerkiksi 49 %.

Verotuksen kannalta osakesäästötili ja sijoitusvakuutus toimivat samankaltaisella periaatteella, että tilin tai sopimuksen sisällä voi vaihdella sijoituksia ja hyötyä tuotosta verottomasti, kun vasta rahaa nostaessa maksetaan veroa tuotosta. Ne sopivat siis hyvin pitkäaikaiseen säästämiseen ja mahdollistavat tuoton uudelleensijoittamisen verotehokkaasti ja korkoa korolle -ilmiötä hyödyntäen.

Mikään sijoitusmuoto ei sulje toistaan pois ja hajauttamisen kannalta onkin vain hyvä, jos sijoittaa useampaan kohteeseen, esimerkiksi osakkeisiin ja rahastoihin. Omaa tai lapsen sijoitussalkkua onkin hyvä kasvattaa ja monipuolistaa vähitellen. Sijoitustaipa-
leen alussa voi eri kohteita kokeilla pienemmillä summilla.

6 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitä erityispiirteitä liittyy lapselle säästämiseen ja sijoittamiseen. Tarkoituksena oli koota tietopaketti, joka auttaa pääsemään alkuun sijoittamisessa ja kertoo lapsen edunvalvontaan ja verotukseen liittyvistä seikoista, jotka on hyvä tietää. Muutamia eri sijoituskohteita nostettiin esimerkeiksi ja vertailtiin verotuksen ja edunvalvonnan näkökulmasta.

Lapselle säästäminen koetaan yleisesti tärkeäksi. Kaikista parhaimpiin tuloksiin päästään, jos lapselle säästäminen pystytään aloittamaan mahdollisimman aikaisin. Pisimmillään säästämisäika lapselle voi olla 18 vuotta, sillä lapsi saa säästöt omaan hallintaansa tultuaan täysi-ikäiseksi. Pelkästään tilille säästäminen on turvallista, mutta se ei ole kannattavaa, sillä inflaatio pienentää säästöön kertyneen rahan arvoa. Sijoittamalla rahalle voi saada myös tuottoa, mutta aina on olemassa myös riski sijoitusten menettämisestä kokonaan.

Vanhemmat toimivat lapsensa edunvalvojina ja ovat vastuussa lapsen omaisuuden käytöstä lapsen edun mukaisesti sekä lapsen mahdollisista veroseuraamuksista. Vanhempien vastuulla on, että verot tulevat maksetuiksi. Holhoustoimilaki rajoittaa lapsen puolesta tehtäviä sijoituksia ja määrittelee lapsen omaisuuden hoitamista, Lapsen edun toteutuminen on kuitenkin vanhempien vastuulla. Lapsen omaisuuden kertyessä yli 20 000 euron, tulee siitä tehdä ilmoitus holhousviranomaiselle eli Digi- ja väestötietovirastoon, jonka jälkeen omaisuutta valvotaan vuosittain annettavien vuositilien muodossa. Käytännössä lapsen rahojen käytön ja edun toteutumisen valvonta voi olla mahdotonta. Esimerkiksi pienen lapsen saadessa vaikka syntymäpäivälahjaksi käteistä rahaa, ei kukaan voi todistaa mihin vanhemmat sen käyttävät. Tulkinnanvaraista on myös, mitä rahalla voisi ostaa lapselle niin, ettei se ole ristiriidassa elatusvelvollisuuden kanssa. Lapsen tilitapahtumien valvonta on myös olematonta, kun kyse on pienemmistä rahoista.

Lapsi on itsenäinen verovelvollinen ja häntä koskee samat säännöt kuin aikuisiakin veromaksajia. Lapselle säästäessä ja sijoittaessa vastaan tulevia veron muotoja on lahjavero ja pääomatulon vero. Sijoitusten veroilmoituksista ja ennakonpidätyksistä vastaa usein pankki, joten niistä ei tarvitse vanhempien huolehtia. Lahjavero puolestaan on oma-aloitteinen vero eli siitä pitää ilmoittaa itse Verohallinnolle. Lapselle voi lahjoittaa verovapaasti alle 5000 euroa kolmen vuoden aikana. Kuukausittain säästämällä summan tulee siis jäädä noin 138 euroon, jotta lahjaveroilta vielä vältytään. Nämä rajat ovat kuitenkin lahjoittajakohtaisia, joten niin äiti kuin mummut ja vaaritkin voivat jokainen lahjoittaa niiden rajoissa verovapaasti.

Sijoituskohteen valinnassa tulisi kiinnittää huomiota omaan sijoituskokemukseen ja valita kohteita, joihin oma tietämys ja aika riittää. Lapsen rahojen ollessa kyseessä, on

niiden säilyminen tärkeää, joten kaikkein riskipitoisimmat kohteet on poissuljettu jo holhoustoimilainkin puitteissa. Toisaalta kukaan tuskin antaa lapselle omia viimeisiä rahojaan eli tavallaan säästäjällä on varaa menettää se, koska kyseessä on ylimääräinen raha. Toisaalta pitkä sijoitusaika tasaa myös riskiä ja antaa sijoituksille varaa heilahdella. Sijoitusten hajauttaminen ajallisesti, maantieteellisesti ja eri toimialoille laskee myös riskiä ja vakauttaa sijoitussalkkua.

Tässä opinnäytetyössä käytiin läpi yleisimpiä sijoitusvaihtoehtoja lapselle sijoittamisen kannalta ja kerrottiin niiden edunvalvonnasta ja verotuksesta. Parasta sijoituskohdetta lapselle on mahdotonta mennä yksiselitteisesti sanomaan, sillä perheiden ja muiden säästäjien tilanteet vaihtelevat. Sijoitettava rahamäärä, sijoitusaika, tuotto-odotukset ja sijoituskokemus ratkaisevat sijoituskohteen valinnan. Mikäli kyse on suuremmasta rahamäärästä, on veroseuraamukset hyvä huomioida myös jo sijoituskohdetta valitessa.

Opinnäytetyöprosessissa haastavaa oli saada teoria ja empiria tasapainoon sekä rajata käsiteltävät aiheet tarpeeksi tarkasti. Lapselle säästäminen ja sijoittaminen on aiheena todella laaja, mutta mielestäni onnistuin kokoamaan oleelliset asiat ja rajaamaan työn niin, että se on kuitenkin helposti ymmärrettävissä ilman aikaisempaa tietämystä lapselle säästämisestä ja sijoittamisesta. Lähdeaineistoista jäi itselle myös paljon uutta aiheeseen liittyvää, mutta työstä pois rajattua tietoa. Samalla löysin myös itselleni uuden vaihtoehdon, jota nyt voin lähteä toteuttamaan omien lasteni kanssa. Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi oli mielestäni onnistunut ja lopputuloksesta on varmasti hyötyä etenkin vanhemmille ja muille, joilla ei ole ennestään kokemusta sijoittamisesta.

Jatkotutkimusmahdollisuuksia aiheesta löytyy paljon ja yksi vaihtoehto olisikin tutkia jotain sijoituskohdetta vielä syvällisemmin. Esimerkiksi asuntosijoittamisessa on paljon erilaisia mahdollisuuksia joihin tutkimusta voisi kohdentaa. Jatkotutkimusta voisi tehdä myös enemmän edunvalvonnan kannalta, jolloin painopiste olisi juridisempi. Yksi mielenkiintoinen tutkimusaihe tältä kannalta olisi lähteä selvittämään edunvalvonnan laiminlyönnin seurauksia, kuten alaikäisen ulosottoa ja luottohäiriöitä. Suo-

mesta löytyisi varmasti myös esimerkkitapauksia, joissa vanhempien huolimattomuuden tai välinpitämättömyyden takia lapsen luottotiedot ovat menneet ja laskuja on mennyt ulosottoon.

LÄHTEET

- Danske Bankin www-sivut. 2021. Viitattu 18.2.2021. <https://danskebank.fi>
- Digi- ja väestötietoviraston www-sivut. 2021. Viitattu 18.2.2021. <https://dvv.fi>
- Finanssivalvonnan www-sivut. 2021. Viitattu 21.3.2021. <https://www.finanssivalvonta.fi>
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Edita Publishing.
- Kallunki, J., Martikainen, M. & Niemelä, J. E. 2019. Ammattimainen sijoittaminen. Helsinki: Alma Talent.
- Kauppila, K., Puttonen, V. & Repo, E. 2020. Miten sijoitan rahastoihin. Helsinki: Alma Talent.
- Korpela, V. 2020. Sijoittajan verokirja. 7. uud. p. Helsinki: Verotieto.
- Kratter, M. 2019. A beginner's guide to the stock market. Trader University.
- Laki holhoustoimesta 1.4.1999/442 muutoksineen.
- Lindholm, T. 2017. Lahjaverokirja. 16. uud. p. Helsinki: Verotieto.
- Myllyoja, N. & Kullas, E. 2020. Rahan taju. Helsinki: Alma Talent.
- Nordean kysely: Lapsille säästetään enemmän kuin muutama vuosi sitten. 2020. Nordean www-sivut 17.12.2020. Viitattu 1.3.2021. <https://www.nordea.com>
- Nordlund, N. 2018. Lapset ja raha: Talouskasvatuksen aakkoset vanhemmille. Helsinki: Alma Talent.
- Nousiainen, N. & Sundberg, S. 2013. Sijoituspalveluopas 2. uud. p. Helsinki: Finva.
- Ossa, J. 2020. Tuloverolaki käytännössä. 2. uud. p. Helsinki: Alma Talent.
- Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378 muutoksineen.
- Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Työkirja ammattikorkeakouluun. Jokioinen: e-Oppi.
- Pörssisäästön www-sivut. 2021. Viitattu 14.4.2021. <https://www.porssisaatio.fi>
- Rahoitusvakausviraston www-sivut. 2021. Viitattu 15.2.2021. <https://rvv.fi>
- Rikoslaki 19.12.1889/39 muutoksineen.
- Saario, S. 2020. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 17. uud. p. Helsinki: Alma Talent.

Sijoituspalvelulaki 14.12.2012/747 muutoksineen.

Suomalainen pelaa varman päälle ja säästää lapselleen tilille – tuottoisampiakin vaihtoehtoja on. 2019. Lähitapiolan www-sivut 27.8.2019. Viitattu 1.3.2021. <https://www.lahitapiola.fi>

Suomen pankin www-sivut. 2021. Viitattu 12.3.2021. <https://www.suomenpankki.fi>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuluttajahintaindeksin ja yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin vuosimuutokset, tammikuu 2001 - maaliskuu 2021. Tilastokeskus. Viitattu: 18.4.2021. http://www.stat.fi/til/khi/2021/03/khi_2021_03_2021-04-14_kuv_001_fi.html

S-ryhmän www-sivut. 2021. Viitattu 10.2.2021. <https://s-ryhma.fi>

Tilastokeskuksen www-sivut. 2021. Viitattu 18.4.2021. <https://www.stat.fi>

Tuloverolaki 30.12.1992/1535 muutoksineen.

Verohallinnon www-sivut. 2021. Viitattu 10.3.2021. <https://www.vero.fi>